

HAN DONAT SOLTA ALS ASSASSINS

Han donat solta als assassins", Edit. 3 i 4. València, 1985, 215 pàgs. és la primera novel·la de Manuel Joan Arinyó. En la solapa del llibre se'ns avança: "Algú —pot ser el mateix autor— ha comentat que és el llibre més pervers i mala bèstia de la història de la literatura catalana". Pense que romandre en la idea de perversitat, —i la resta de sinònims, no és suficient per definir la vertadera intenció que inspira el llibre. Aquesta *perversitat* ja té al·lusions explícites en la seua obra poètica, on s'autodefineix: "Perquè jo sóc llavor de planta venenifera". Peò cal entendre-la en el sentit de transgressió dels codis culturals que porten l'home a la dissolució de la pròpia individualitat. La recerca de les seues senyes d'identitat el portarà a manifestar el drama del

seu jo, que no s'exhaureix lluitant pel retrobament unipersonal, dirigint-se a l'home i la col·lectivitat. Llegim el poema introductori "Han donat solta als assassins", que conclou en: "Decididament... em tire de cap/...i m'exilie,/d'aquest país de rèptils" (Del llibre *Bateguen els desigs*). En *Terra*, 1982, Premi Cutat de Cullera és pronuncia en termes similars: Com saurí, perdut, sens vareta, fotut, enmig lo desert me trob" on assumeix, doncs, la recuperació de l'ésser històric del poble, la seua intrahistòria.

El teixit narratiu s'organitza com un exemple de manifestació de la literatura del *segon jo* (1). El, o el(s) *segon(s) jo(s)* són creats per l'autor per expressar en la ficció la divisió de la seua pròpia psique, originada pels seus problemes personals o pels

problemes de la seua cultura, o per tots dos. Així els personatges resulten representats d'un conflicte intern de la ment d'un home: l'autor.

L'*alter ego* del narrador-personatge és un assassí, no de carn i os, sinó perillós; n'és una veu inconscient, un signe que representa fantasmes, obsessions que cadascun de nosaltres porta, i del qual es predica: "És que ets massa pervers" ... "manifestant-se ja" company *inseparable*, monstre i oficiant del ritual d'amor, i del dolor" (108), ja salvant "d'una mort anunciada" (35), ja "transmutat en brúfol miop" (64) o "disfressat de torero" (67). És una mena d'àngel i dimoni, ajuda i adversitat, monstre i divinitat metamòrfica ("no seria la jaia violada una altra transformació del meu assassí"), el qual Arinyó idolatra.

L'escriptor nostre treballa sobretot l'altra *obscura meitat* de l'existència: el sexe, l'actualització del desig considerat sagrat perquè sols el coneixement de la carn, pot rescatar l'home en el goig d'una eternitat-instant que no combregue amb ascetismes falsos. L'erotisme que exhibeix comulga amb la sexualitat més fonda; sang, crim, terror. El desig no tindrà més trinitats ni misteris que la seua consumació a qualsevol preu, rescatant l'instint del seu *inconfessable* pecat original, experimentat "aventures més reals i vertaderes que la Santíssima Trinitat i el Pecat Original junts" (pàg.58). En Arinyó tot és convulsiu, deli-

rant, sodomític. Si cal, farà ús de pràctiques zoofíliques com un penitent més: "excelses qualitats copuladores d'aquests bitxos (voltors: figures més precioses)" (pàg.11).

Arinyó s'ha dit-en alguna ocasió-que és el pardal Satànic del Magisteri-Llegint-lo, et sembla que ha fet els seus exercicis espirituals al llarg de *Les 120 Journées de Sodome*: "aquell sàdic foll desvariats les penetrava...". Confessa la seua "condició de frare llec predicador" oferint —tal volta com a bula— "misses cantades i ballades". Veritabelment vol ser pastor d'un poble que viu entre tenebres i ansia llum predicant un ecumenisme doctrinal, unes vegades ("he copulat a la gana amb milers de dones de totes les nacionalitats, races, religions, llengües, coeficients mentals, vicis, defectes pag.97"), i d'altres fent pregàries escatològiques: "tu, verga immortal, si em sobrevis: ora pro me!! Oh mag del coit, ora pro me!... (pag.109). Lletanies *in sexu strictu* fins el sepeli on "aquell cavaller de bragueta que mor amb el llobarro empinat no li'l fan abaixar ni fent-li pregàries a la Mare de Déu dels Santíssims Dolors".

Els dos personatges principals: narrador-protagonista-víctima/asassí s'alinen en una mateixa naturalesa transgressora de tot el que hi lha establert: terra/cel; l'amor/odi; eros/civilització, etc. La síntesi i no el maneigisme produirà un nou ordre. Aquest ritual sempre

pa(r)tirà d'un excés de vida: "amors que maten", "festeigs contranatura"...substituint l'amenaça de la mort nostra de cada dia per l'argument de la còpula. Ja ho digué Whitman: "La còpula té ell mateix rang que la mort". L'autor vol despertar del son profund bíblic, ser profeta d'un caïnisme que ens anul·la: Mata'l immediatament, si no vols que ell et

mate a tu! "postulant subreptíciament un drama: si Caïn no mata l'Abel-assassí, aquest t'assasinarà.

ENRIC GINER SANCHIS

1 Preferim aquesta expressió en lloc de la de "doble". Seguim Carl F. Keppler. *The literature of the Second Self*. Arizona. University Press. 1982.

**VICENT SALVADOR: EL PROGRAMA CIENTÍFIC DE LA
POEMÀTICA.
EL GEST POÈTIC.
CAP A UNA TEORIA DEL POEMA**

València

Edicions del Bullent, 1984

Es cosa de meravellar-se, però les antenes intel·lectuals d'aquest terror sembla que s'han rovellat per una fatal manca d'actualització. I quan dic "aquest terror" em refresco al Triangle Infeliç banyat per les aigües semipútrides d'una mar que ja no és mediterrània sinó extraterrània. Ni és nostra ni és de la terra. I això em recorda que Kin-Fu significa "Felicitat i honor" en vietnamita actual. De res. I ja és de meravellar-se que aparega un llibre com el present i els ulls i les orelles de la "crítica casolana" més de cassola que no pas d'acer inoxidable, per la terrissa que la primera comporta, no s'haja assabentat que ateny l'estrat de la felicitat i de l'honor.

Emperò, no vaig a ser jo qui predique en primer lloc les

festes del llibre, com fan als actes acadèmics, sinó que en diré els matisos refactibles en una propera edició.

1— El llibre, a la meua manera d'entendre, mostra alguns aspectes guanyables. la concentració dels materials en pro d'una brevetat expositiva, que produeix una mena d'*e p o k h é*

(entrepamentització) del lector no iniciat en aquesta mena de materials. Aquesta suspensió de la comunicació no treballa en favor de la circulació del saber i doncs en la desitjable comunicabilitat amb, per exemple, l'estudiant universitari, ai!, poc ensinistrat en aquesta mena de treballs teòrics. Caldrà reformular els *curricula* per tal d'obtenir llicenciats com *il faut*. De res. I vull dir: no és un defecte del llibre

sinó de la concentració a què, potse, l'abocava la immediata edició. I doncs, cabria ampliar la primera part per tal de cercar un major rendiment de cara a la tècnica expositiva.

2— Una altra qüestió, relligada, és clar, amb l'anterior, és la millorable representativitat de les exemplificacions que, manta vegada, l'estudianta universitària de primer i de segon cicle troba en absència. I dic estudianta, perquè entre ungla i ungla pintada el llibre pot atényer el lloc d'una agradosa lectura científica.

3— En tercer lloc, el lector poc avisat podria deduir falsament, és clar, que la ironia és la mare de la poesia. De certa poesia, ben cert. I aço que siga pres tal i com ve dit. la contrària fòra una fal·làcia.

4— L'altre aspecte és que, personalment, trobem una absència de la introducció del poema com a significant. I això l'autor ja m'ho deixarà córrer. I el lector també, si vol.

En general, doncs, *El gest poètic* milloraria si en posteriors edicions, que li desitaje llargues i sostingudes, comptés amb aquestes petites remarques.

Se suposa que un hom podria dir més coses sobre aspectes minvadors de les virtuts, d'altra part, ben polèmiques d'aquest artefacte teòric altament recomanable. Em referesc a la qüestió dels gèneres literaris.

I bé. Si de virtuts parlem, ara entra la qüestió.

El gest poètic mostra les

qualitats altament recomanables per a tota mena de textos teòrics tals com: precisió de conceptes; clarificació de postures teòriques; metodologia expositiva admirablement orgànica (recordeu Eco, don Umberto: "la importància científica (d'un treball) és proporcional al grau d'indispensabilitat que presenta la contribució científica" en un camp específic. Els subratllats són meus. Tot això d'una banda.

D'altra part, he de dir que *El gest poètic* representa al si de l'esquifit, per no dir nul, camp de la bibliografia catalana actual, un admirable i matisat esforç per tal d'introduir la terminologia que, des de fa la traca, ja tenien anglosaxons, holandesos, francesos, italians i alemanys en marxa, sobretot en el camp de la teorització de la semiòtica del text, ací referida més concretament al camp de la poètica, terme que fa temps ja vaig proposar en una ponència publicada en aquesta revista, per ara, imprescindible, és clar. Basta i sobra llegir el llibre per tal de veure com el català acaba d'adquirir una terminologia homologable.

Un altre aspecte: l'esforç per tal d'analitzar els conceptes de metàfora i de metonímia que trobe molt escaient i clarificador. Així com l'anàlisi excel·lent de la ironia, la sàtira i altres herbes de l'humor. Aquest apartat és on Vicent Salvador es mou amb una precisió envejable mai no vista per aquesta cantonada del triangle. Ni fora, és clar.

Ultra tot això, *El gest poètic* va nàixer com una tesi sobretot programàtica. I ací sí que cal obrir els ulls de bat a bat: això vol dir que com a tal programa d'investigació ofereix el goig de la recerca de primera intenció (treball acadèmic) i d'altra part és una expectativa de futur: de treballs que poc a poc, ara ja V. Salvador concertit en mestre (la capacitat investigadora que atorga el grau de doctor), els plantejaments d'ampliació que ell pot dur a terme sota la seua direcció tècnica que han iniciat la demostració de les possibilitats del seu programa.

Hi ha més virtuts encara. Però una d'elles és la més general: la teoria literària catalana d'ara endavant haurà de recuperar molt de temps perdut entre el positivisme historicista i, potser, la batalla de la semiòtica pragmàtica acaba d'iniciar, entre nosaltres, un llarg camí que, també, felicitat i honor, fou iniciat per un admirable mestre com Sebastià Serrano.

Tinc una gavella de qüestions que voldria proposar al pacient lector; però ja me'n guardaré. No paga la pena elogiar més el llibre: el que cal és llegir-lo i pair-lo. I, sobretot, iniciar la marxa del canvi de plantejaments en això que sempre ha estat dit "comentari de textos". Ara en direm: pràctica reflexiva del text. No és tan acadèmic però les heterodòxies quasi sempre han menat a canvis de plantejaments. Si més no: a rectificacions de les positures adoptades durant dècades que han

aconduït a anquilosaments i a subjectivitats.

Aquest *Gest poètic* inicia, és clar, una apertura de la ciència de la poemàtica: ja ho diu el títol general: *Cap a una teoria del poema*.

Aquest camí també l'intentà José Antonio Martínez García (*Propiedades del lenguaje poético*, Universidad de Oviedo, 1975) i, la veritat, és que a més de tocar temes semblants als de Vicent Salvador, el llibre restava en una mera "estilística" trobe que força bousoniana, amb base semàntica. Un altre llibre, aquest de Jean Burgos (*Pour une poétique de l'imaginaire*, Aux Éditions du Seuil, Paris, 1982) esdevé interessant però massa en la línia de les curioses "poètiques" de Gaston Bachelard (poètica del foc, de l'aigua, etc: psiconàlisi), que queda bé en *women's clubs*.

La darrera virtut en exposició, però no en importància, és que aquest llibre, ¡per fi!, està escrit per un especialista que no commou la ciència, sinó que la practica. Vivent Salvador proposa unes línies mestres de treball tot convençut del fet que, els productes literaris, tot i que semblen arbitraris, són en realitat, i això no ens hem d'enganyar pas, una successió de textos la tirallonga dels quals és, científicament, explicable. I en aqueix precís sentit, el seu esforç és digne del programa que projecta de dur a terme. Ell ja se sap que, en poesia com en novel·listica, *dir* no és altra cosa que *repassar*: "tornar a petjar certs camins ante-

riors". Enciclopèdia o complex de cultura, el text mai no és tan nou que no tinga una formulació anterior. És la dificultat d'entrar-hi la que fa que el lector / descodificador es trobe "handicapat": mancat

d'eines. Però aquest llibre, precisament, del que tracta és d'això: de fornir-lo d'elements adients per a un resultat pràctic. Altament recomanable, el llibre que ens ocupa, és clar.

Vicent Escrivà

EL JOVE ESCEPTICISME DESENCISAT PASSADÍS VORAÇ DEL SILENCI de Josep Ballester

Papers inicials, Val. 1985

1. Fa un temps que Vicent Salvador va prometre un estudi de la tipologia dels pròlegs amb ocasió de fer-ne ell un no recorde bé si a un dels llibres de Pérez Saldanya o a altra mena d'interfecte. Em feia certa il·lusió perquè Salvador és un teòric que practica la poemàtica i a mi, sempre, m'ha encaterinat molt Vargas Llosa perquè va escriure un llibre sobre Flaubert/Mme. Bovary. I, també: les de la vida m'han proporcionat l'ocasió de prologar, no massa, ben cert que és això, certs productes poètics i alguns de narratius o el que siga.

Total: Vicent Salvador és culpable de la meua espera.

Hi ha gent que, sense pensar-s'ho gaire, es fica a la faena d'escriure sobre un poe-

mari amb pròleg i té la gran aventura de repetir les idees d'aquell sense dir-ne res de l'autor. Així va la "crítica cassola" dels famosos PPCC, no sempre, per dissort.

Aquest llibre de Josep Ballester du un pròleg de Marc Granell -que conste que ho dic per escrit- emperò no seré jo qui li'l trabuque. Això ho deixarem per a certs balandrams de l'oratge i ara veig que aquest escrit ja esdevé una mena de brigola, artefacte que caldria posar novellament en marxa. A veure si augmenta la producció de teules.

Del present llibre em captiva el títol: la seua bellesa auditiva *Passadís voraç del silenci*. He de reconèixer que la poesia catalana actual ha aconseguit uns nivells remar-

cables pel que fa a la producció de títols del poemaris. En recorde uns quants: Grills esmolens ganivets a trenc de por, L'esmoreïda estela de la platja, Escrit per al silenci, Crits baden la tarda melodiosa, que ja és massa per al body, L'heura del desig, Bardissa de foc, Una estança a Alexandria, Ritual de cendra, Esbós d'un cos (i no vull recordar Bolero), la processó de Kirk o no te n'isques de la fila, Els caçadors salvatges, le sucrier velours, i per no fatigar en excés la clientela, tres exemples que prometen embolicar la troca dels pacients estudiants de la buperia general: Aigües d'enlloc, Paradís d'enlloc i Albes d'enlloc. Qui dóna més? No la poematologia rulmanesa i britànica, és clar.

Ara ho veurem. Hi ha un preciós article que algun dia traduiré, d'una parella de xicotes: Debra Macolleem i Ellen Teatson ("Writing words, meaning worlds", Lewis Teider College Press, Utah, 1981) on es planteja, precisament, aquesta qüestió: la paradoxa entre els rètols i els títols dels llibres i allò que en diem els continguts. La interrelació entre l'escriptura. La tesi interessant pel que diré rau en un pressupòsit, que ja tractaren alguns estructuralistes (què no hanrien tocat aquests esparpellsats?) tal com el temps de l'escriptor i el de l'escriptura. La cosa no és poca sinó tot el contrari diuen Macolleem and Tetson perquè l'escriptura dels mots és l'instant de la producció retextualitzadora i la significació dels

mons és senzillament la connexió amb el receptor i la seua capacitat de reorganització del text al si de la pròpia aportació significadora (no serà això la col·laboració lectora?). I, m'estranya que elles no citen *Lector in fabula* però ja se sap que els mongolsaxons a més de la pólvora en càpsules color rosa han inventat el *new criticism* i la desinstrucció.

Passadís voraç del silenci en la seua significació remet doncs al britànic *spending time* com a esport del ben morir i verd.

2. I aquí és on trobem tot allò del complex de cultura. Ballester encara petja camins de juvenesa biogràfica però la seua graella de significàncies remet a una paradoxa: la vivència de la recordació com a teatre possiblement força culturitzat d'un passat que s'enfonya en un present escrit per a romandre en una dissolució textualitzada. És dur açò, oi? Doncs més dura serà la posta en marxa de la semiosi del text.

3. El vers jove i els tòpics de la vellura tenen una brillant corrua d'albats entre nosaltres i no seré jo pas qui recordarà Ausias Marc jove escrivint com el Marc ausiàtic de devora la seixantena.

Les lectures de Josep Ballester són una delícia d'enciclopèdia la mixtura de les quals dóna al poemari aquella paradoxal constitució de màquina de matar eixides. I esdevenen una mena de senyera programàtica per la col·lisió del romanticisme de Jules La-

forgue, simbolista nocturnal, el Goethe, I. Calvino (q.a.c.s.), Kavafis, Rilke, Brossa, Estellés, Pérez Montaner. I hem escrit col·lusió.

D'aquest petit monstuar, Ballester fa una estructuració de cinc parts (estructurar: consigna dels 60: cerqueu una estructura tancada al si de les pàgines del llibre!) de les quals a mí m'interessen la disposició significant del poema. Tots els poemes s'inicien tot just l'arranc de la pàgina en blanc (en arts gràfiques tots els editors són idealistes: consulteu la grafologia. I a l'estil dels simbolistes retoca tots els poemes.

D'altra part ofereix força poiesígrafs, inclús algun d'interessant, i doncs minoritari. Incrustació de textos en italià, alemany, etc. Oh, l'oncle Ezra Pound, que inclús si no saps què volen dir (*meaning worlds*) sempre et recorden les manifestacions linials sense codi de l'Umberto praticades per algun terrorista contra la poesia asmàtica.

4. Els poemes em semblen bastant explicitatius amb una certa animalogia, selvologia i objectologia interessants, la cinematografia gimmeriana. tot alimentat d'un àpat de llenguatge planer, susceptible de melioració futura, poques metàfores, ah! i les meto?, i bastants aspectes irònics que si d'una part mostren la maduresa de la ment escripturadora, d'altra comporten un tint si no voleu de desencís, desencantament i en definitiva d'escepticisme apte per a productors no joves. D'aquí la inutilitat de l'escriptura com a revolta textualitzada. L'espai del vers sempre és jove i Josep Ballester mostra a bastament el temps de l'escriptor. i perdura cert corrent de poesia meditativa que pel vist, és una marca dels temps que corren. El lector dirà i no seré jo que li negue el plaer de la lectura.

Vicent Escrivà.

ELS MAPES DEL DESIG

Claude Lévi-Strauss comença els seus "Tristos Tròpics" dient: "odio els viatges i els exploradors. I vet ací que em dispo a contar les meves expedicions". En Gaspar Jaén Urban odia els viatges perquè estima la seva terra, i odia la seva terra perquè estima el viatge, i és per això que ens mostra el seu quadern de bitàcola, el seu dietari per

les terres de la vella Europa de les nacions.

El viatge i el seu doble. El joc de l'amor i de lodi. *Discurs de la batalla*. L'illa com objecte del desig. Sempre estimem objectes, perquè l'altre és un objecte i l'amor arriba quan l'objecte deixa de ser-ho i esdevé subjecte, res; perquè no som res sense l'objecte; l'illa, espina resseca, màgia dels

nombres; els pitagòrics, estimats pitagòrics que no anàveu per les carreteres, ancestral pitagòrics, ara us veig a l'illa de Tagarca asseguts vora mar, escamot de folls, ara us veig dibuixant l'absolut als arenys de l'illa, tu; com un déu que no mou, però mou, no estima, però és objecte d'estima, mapa, tapís d'amor: *feste corser, cascada de silenci-mort!*, i la mar fa aigua dels polsos de l'illa: nosaltres la mar i l'illa!

Cambra de Mapes: Plató ensenyava als cecs mortals de llegir la realitat a les pells de les coves, i ens mostrava els mapes com excusa del desig, follet entre la realitat i l'aparença; com excusa de trobar l'esquelet de l'ésser que viu més enllà dels arbres, dels rius, dels llacs, de l'home que passa portant un xai als muscles; Bambolines perfectes; l'arquitectura de la ciutat, la polis irreal on els déus es passejaven al migdia:

Plaça de l'Herba, el Mausoleu de Gal·la Placidia, Pòrtic de la Glòria, Portal de les Verges, Passeig de Kemper, Malà Strana, Plaça dels Cavallers de les Ordes de Malta, Mausoleu de Schinkel, Pòrtics de Bolonya, temple dels Malatesta.....la Llotja del Capità: Palladio al Palau de la Raó.

I ara li cantes a un mariner. I la màgia: *Amb les set ales de set ulls esteses, els àngels de Compostela pels arbres.* L'amor estenent-se per tot el llibre.....La set que ja per sempre t'ha d'acompanyar. *Porta cors de suïcides la nit que s'obri a l'altra banda*

dels cristalls. La Passió. La teva passió que arrossegues per la pell d'Europa. Set d'animal. Desig del condemnat per la corda, pel gas, pel colp; pel filtre per part de l'amant, adéu llibertat, la Raó que s'estimba als penya-segats. Passió d'ésser mort per l'amor i la mort. Quan l'amor arriba, l'Amor desapareix, s'esfuma, perquè el desig ens fa salvatges, lluitadors de la pedra, i ens fa humans, i et perds en la passió, benaurat. Beats d'aquells que la passió els descabala, els converteix en un munt de runes amades, aquells que perden l'oremus i andaregen per les pells dels mapes; cercomons, pòtols, pòtols, perquè tot ho han perdut, però ho han guanyat tot, tot. L'amor, passió per un impossible, la diversitat tornant a l'origen. El desig de desaparèixer i no marxar. El poder de la Passió.

Europa darrere la pluja. Les Flors de Bruc. Pleiben, Pleiben, i tu, Gaspar, assegut en aquell Cafè bretó omplint els fulls de la teva història, mentre les hortensies ferèstegues creixien a la plaça menjant-se els calvaris de pedra, i se te n'anava l'ànima per la gola, pels dits, pels ulls; i jo em xopava al carrer.' i ara prens el vaixell i te'n vas a Jamaica envaïda pel sol. Marcabré, trobador, trobador. *Gots de rom, ai, ai, ai, / el Bagul del Mort, ai. / Quinze homes hi van. / Ai, l'ampolla del rom. / Gots de rom, ai, ai, ai.* Bernat de Ventadorn per les terres de l'Oc; a qui estimaves? :

"Lo tems vai e ven e vire

*per jorns, per mes e per ans,
et eu, las! no-n sai que dire,
c'ades es us mos talans.*
I ara prens el vaixell.....

Quadern de bitàcola, llibre de viatges, dietari per les terres de la vella Europa. Guia de caminants, pelegrins de paper. Refer ara les rutes amb a el llibre a la mà. Reescriure el viatge. Llegir el camlí. Elegia de Praga. Elegia de Roma. Elegia de Berlin. Aquí el rellotge d'Hanus Ruza. Allà el Pont de Carles IV.....i la tomba de Kafka adornada amb pedretes, cementiris preciosos, arbredes de calma.

¡Elegia de Bolonya. Estimada i vella Bologna. "Surge nel chiaro linverno la fosca turrita Bologna, e il colle sopra bianco di neve ride. Ciutat dels Pòrtics i de les torres. Ciutat on habita G. Elegia de Bolonya. Lletra d'amor i de batalla. L'estiu en el record ple de sorra i salobre. Agost

ple de sal. I la marededéu que s'enfuig cap a dalt, i s'obren els cels i el cor se'ns omple de melangia. La platja. Els gemilars creixent de pressa i corrent a l'hort de Motxo. Els ulls plens d'alegria. la neu ompliria els carrers del seu país com una boira grisa, lentament, com la mar de Venèsia ocupava la ciutat aquells primers dies de l'any, quan Ella ens va regalar un any de la seva vida. Remei de l'escriptura. Conjurar els follets de la memòria mitjançant la memòria; com si l'amor aparegués i desaparegués escrivint l'amor. Omplir-se, pensadament, la vida de temps.

Els cavalls de la malenconia s'han soltat pels carrers de Bolonya. Cambra de Mapes. Mapes del Desig:

Encetem el viatge!

Joan Navarro
Valencia, maig-juny de 1982

EPISTOLA D'HIVERN I PRIMAVERA ADRESSADA A SALVADOR JÀFER AMB MOTIU D'HAVER-LI PUBLICAT LES POEMES D'"ELS CAÇADORS SALVATGES"

Bell amic:

Després que estigueres tant de temps en silenci, oh cruell, m'arribaren els versos dels caçadors salvatges a les acaballes d'una tardor seca i dubtosa, quan els cucs omplien les mates del jardí, una despulla, i les vesprades començaren a ser cur-

tes i fredes. Vaig entrar als teus pisatges, als teus quadres, al teu cervell de llet i d'estrelles, al teu jardí de minotaures i verges prudents, llunars i princeses, ombres de plata. Penetrí el teus secrets i gaubances, invocacions i pregaries.

I ara que ja la primavera fa que els dies s'allarguen enllà la finestra de la cambra de ma casa d'Elx, acabe de tornar a llegir el teu cor i els teus ulls, plens d'escata per a sempre, dels teus morts, dels teus amors, dels teus no-res.

De nou he petjat aquella Vall de pins i de pruneres, de cirerers florits, caus de rabosa, marges de pedra seca, per on has fet camí, viatger del teu propi país de màgia i de palmeres, de valls on els vessants, vora el riu, s'abancalen. T'acompanyava la llum de l'hivern a la vall, anunci d'una pluja escassa, el foc de l'estiu a la muntanya; sempre, la mar.

He tastat amb tu la llet dels déus i he fet l'invocació davant l'Altíssim, davant l'Abisme, ai!, mortal de carn mortal; amb tu, Poeta Prometeic, Heroi de la Muntanya, Sacerdot bru, tot vestit de blanc i de lluna entre les palmes d'Egipte.

Has engolat la veu, histrió, t'has posat els coturns, actor; has surtit a l'escena, comediant; ara, canta, jugar!

Salvador Jàfer era un cos ofegat un dia entre els papirs de la riba de la resclosa

d'Assuàn a l'Alt Nil, envoltat d'assutzenes blanques, llepant els temples que mig sortien de l'aigua. Era un cos ofegat, boca per avall, dins l'aigua dels oasis de Tozaur i de Gabès, vora la mar de sal i rosa. Illa de Djerba.

Has escrit la bellesa i la divinitat, sacerdot!. Geografia còsmica, pols dels estels, purificació dels noms, enigma dels dibuixos, ulls blaus, estels de cinc puntes, lletanies vermelles, oracions rituals, missal, la serp dins dels cercles concèntrics.

T'envie les darreres flors de l'hivern al jardí, jacints blancs, jacints liles, jacints enamorats que et portava Joan Climent al col·legi major del carrer de Micer Mascó, quan tu llegies públicament els teus versos, sempre enamorats. S'encetaven els anys setanta i nosaltres esclatàvem al món pels camins de València, Salvador. Camins del País de València. La dolçor de l'aigua de la mar als Catalans Països ens omplia de llet ensucrada, de licors i mel, d'inútil espera. Salvador. Caçador. Salvatge!

Gaspar Jaén i Urban
Abril, 1985

GRIS – MANUEL JOAN I ARINYÓ

La irregularitat de la indústria editorial del País Valencià fa que moltes vegades, els llibres no apareguen amb el mateix ordre de la seva naixença, la qual cosa pot donar una visió errònia de l'evolució de l'escriptor. Aquest és el cas del llibre que ens ocupa, "Gris" (1) de Manuel Joan i Arinyó, amb el qual l'autor obtingué el premi de narrativa "Vila de Canals" 1984 i que ha aparegut alhora que la seva darrera producció molt més pròxima en el temps "Han donat solta als assassins" (2).

El llibre està format per dos relats i dos poemaris. El primer relat que dona títol al llibre "Gris" ens conta la història d'un home d'extracció social proletària a qui les circumstàncies de la vida fan que ingresse a la policia nacional i siga destinat al País Basc, on la seua filla entrarà en contacte amb grups abertzales i es trobarà amb el seu pare a l'altre costat de la manifestació; això crearà en el pare un problema humà que el durà a l'abandó de la policia.

L'altre relat porta per títol "Examen final", i és una història d'estudiants i avortaments, contada amb una certa ingenuïtat juvenil, si bé la sorpresa final sobre qui és el pare de la criatura fa que es salve el valor de la narració.

Els dos poemaris, són ben diferents; el primer "Llir entre cards" està molt allunyat de l'estètica habitual de M. Joan, són uns poemes plens de lirisme i tendres, molt en la línia "ausiasmarquiana". L'altre poemari "La ploranera" està ja en la línia habitual de la resta de poemaris apareguts fins ara, "Bateguen els dissenys" (3), "Crims" (4), "Terra" (5); apareix la preocupació pel fet nacional, i també tota la representació dels enemics del País per mitjà d'una fauna d'animals horripilants.

En resum, podem dir que és un bon llibre per a conèixer l'evolució d'aquest escriptor de Cullera que a poc a poc està assolint una manera d'escriure molt personal dins del món de les lletres catalanes.

JOSEP MANUEL SAN
ABDON

1 MANUEL JOAN I ARINYÓ
(1985) **Gris**. València. Ed. El Cingle.

2 MANUEL JOAN I ARINYÓ
(1985) **Han donat solta als assassins**. València. Ed. 3 i 4.

3 MANUEL JOAN I ARINYÓ
(1981) **Bateguen els dissenys**. Barcelona. Ed. del Premi Amadeu Oller.

4 MANUEL JOAN I ARINYÓ
(1982) **Crims**. Mallorca. Quaderns camp. aners.

5 MANUEL JOAN I ARINYÓ
(1983) **Terra**. València. Ed. El Cingle.

INDRET DE VIDA: L'HEURA DEL DESIG

Tots ho sabem: en determinades circumstàncies no cal fer presentacions i en aquest cas, fer-les és totalment innecessari; parlem de Jaume Pérez Montaner i els Premis Ciutat de València. Sens dubte, es tracta de dos temes ben diferenciats que enguany han format binomi ideal ja que *L'Heura del Desig* (1) de Jaume Pérez ha obtingut el premi de poesia "Roís de Corella", dins els Premis Ciutat de València.

D'ençà la publicació del primer poemari de Montaner, *l'Adveniment de l'Odi*, (2) ja han passat nou anys. El seguiran *Deu poemes* (3) i *Museu de Cendres* (4). Tots tres, tenen una línia de continuïtat que desembocarà en aquest darrer, *l'Heura del Desig*: creació, recopilació i síntesi que prefiguren alguns dels pilars d'un millor futur per a la nostra cultura.

Hem dit *recopilació*, i aquest terme no ens situa enfront d'una obra guanyadora gràcies a un colp de sort, si no davant un degotllant treball creatiu; i diem això perquè el llibre presenta dues parts heterogènies (per bé que coordinades), "Temps obert" i "l'Heura del Desig", informadors de la trajectòria del poeta.

• "Temps obert", recull cinc del poemes apareguts sota el títol *Deu poemes*, i d'ells Vicent Escrivà, al pròleg de *Museu de Cendres*, ens parlava:

"...el poeta verbalitza materials pertanyents a vivències reelaborades mitjançant els bons oficis del record —la memòria— amb propostes sobre el pas del temps, la por, el cansament, la solitud, la mort, el silenci, el somni, l'odi, la rebel·lió, el País Valencià, la ciutat, el paisatge i l'amor... que reben un tractament força més reposat, esponjós i com una mica més assuavit...*D.P.* pertany a uns moments de pre-eufòria i quasi goig i alegria davant allò que tant s'ha desitjat: una vida més digna de vida, per democràtica, ciutadana, lliure i en vies d'autenticació plena..." (la cursiva és nostra).

Escrivà se centra en un poema, "l'arrel que t'habita", que cal no oblidar-hi per a la posterior producció del poeta, és a dir, per a *M. de C.*, i ara també seixeix de síntesi i punt d'eixida a *l'H. del D.*: "...l'arrel que t'habita és a l'ensem conclusió i 'programa', esbós de noves propostes poètiques...cal tenir-lo present. La posterior producció es nuclèitza d'acord amb els dos pols generadors de la reflexió i confabulació poètica: vèns de la mort / tornes de la vida...", i així, la cita de Yourcenar que encercla i obri aquesta primera part del llibre, funcionant com a tap d'una ampolla plena de bombolles; "ja que ningú no ha sabut mai sí tota cosa viu només

per morir o només mor per viure”.

Aquesta incertesa, es fa palesa des del començament de la segona part del llibre, “l’Heura del Desig”, com ho veiem al primer vers del poemari “no sabíem el nom ni l’hora exacta/...vàrem tornar a naixer o a morir”.

• Així, de la mà d’aquests versos entrem de ple en “L’Heura del Desig”, un recull de setze poemes no tots inèdits. Alguns d’ells apareguts a la revista *Llir entre cards* (5) i d’altres a *L’Espill* (6); hi tornem a la recopilació com intent de fer una obra més globalitzada. També hi sorgeix el terme *síntesi*, i aquest és força interessant: síntesi dels temes tractats al llarg de tota la producció de Montaner, si bé des d’una altra òptica més “intimista”, síntesi dels recursos, de l’animatologia com també dels vegetals i de certs objectes significatius, i fins i tot, síntesi de les seues propostes poètiques totes elles connectades perfectament a l’hora de trobar un significat global del text.

Recopilació, síntesi, i per damunt de tot *creació*. Pel que fa als temes: l’esperança, el desig, el record, el pas del temps, la desil·lusió, la incertesa, la por, la solitud, la lluita, la impotència enfront la realitat, la llunyania de la terra, l’adaptació al medi, la ciutat i l’amor.

Com a recursos hi destaquem l’ús d’un “tu” poètic que ens situa més a prop de les posicions del poeta, que connecta i ensinistra el lector en un

joc de mirades. Hi ha una mena de desdoblament entre el “jo” i el “tu” poètic: el “jo” dialoga enfront d’un espill i el reflex es converteix en “tu”. Aquest “tu” és a qui s’adreça el poema. Moltes vegades, Montaner no pot separar el “jo-tu” i ens parla des del “jo” sense dialogar amb cap altra persona: són els temes de caire més personal com el pas del temps relacionat amb el seu aniversari o l’amor. També el retorn a la terra, els problemes d’adaptació a noves situacions, o fins i tot, la introspecció del pensament i el sentiment de solitud.

Però aquest joc d’esguards desenvolupa una altra vessant: quan el “jo” s’adreça a un “tu” pluralitzat, és a dir, a una situació viscuda per molts “tu”, hi apareix un “nosaltres” que els fa participants d’un sentiment col·lectiu; és per això el tractament d’un mateix tema des d’un “tu-singularitzat” i posteriorment des d’un “tu-col·lectiu” (nosaltres).

L’animatologia suscita una atenció especial, sobretot per la coherència que hi presenta. Animals i vegetals que s’han erigit en prototipus de virtuts i de pecats humans. Vicent Escrivà ja assenyalava aquest aspecte a *D.P.* La simbolització dels sentiments ide la realitat que hi trobem, és la mateixa.

El lleopard que veiem com a guany de la llibertat s’hi mostra ara en el mateix sentit i en diverses facetes (tigres adormits, tigres llampejant, vell lleopard). L’animal

més representatiu de la pràctica de la llibertat que trobàvem com teulader a "l'arrel que t'habita", en surt privat d'aquesta pràctica pel vell simi pelut, per la serpent...i d'ací les connotacions d'ocell adolorit, esbalaït, mutilat...La rosa amb la mateixa simbolització que el moixó però des del món vegetal també hi és damnada: roses malaurades, mustegades, verinoses.

El món vegetal marí també hi és representat entre aquesta dicotomia de vida / mort amb les imatges d'algues esquarterades, algues esteses en la sorra, etc.

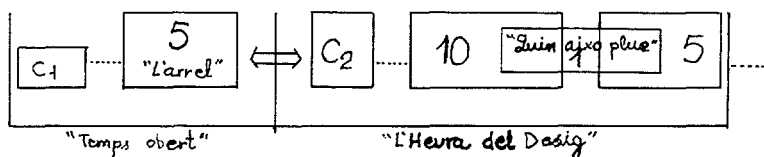
Els objectes, i per extensió tot allò que no podem incloure als mons esmentats, completen la simbolització unificada de la poesia de Pérez Montaner, és a dir, la coherència poiesifèmica. Sense oblidar els poemes que hem situat d'eixida i de confluència, "l'arrel" i "Quin aixopluc...", els objectes més

l'arrel / m'edinse foscament / en la terra porosa del desig / tot despullat de somnis i memòries.

En definitiva, síntesi de les propostes poètiques de Pérez Montaner, fins i tot, en la manera d'estructurar-les (i en aquest punt seguim Escrivà): si enfront d'un recull de poemes —concretament D.P.— "l'arrel que t'habita", hi era el poema de l'encerclament i alhora d'eixida cap a nous camps creatius, a hores d'ara ens situarem des de "Quin aixopluc..." (que hi apareix l'onzé del poemari dins la segona part).

Aquest poema gaudeix tres vessants: arreplega la síntesi esbosada al poema "l'arrel" a l'ensem és síntesi del nou poemari, "l'heura del Desig", i per últim és síntesi del mateix nom que dona títol a l'obra.

El llibre dividit en blocs de 5 i múltiples, representaria la següent estructura:

significatius seran els que si guen més anàlegs amb la idea d'arrelament, d'unió perfecta a la terra: la pedra, les roques, etc. Hi resorgeix la síntesi, a "l'arrel" vam veure simbolitzat l'arrelament en la terra mitjançant el vers "nu sota les pedres", ara el vers que reprén aquesta idea guarda estretes analogies "com

Distingim dos blocs que s'obrin amb sengles cites (C_1 , C_2) que fan palesa una mateixa actitud vital d'incertesa, d'inefabilitat i de no polaritat entre la vida / la mort.

El primer grup de 5 poemes es tanca i al mateix temps resta obert amb el poema de "l'arrel". Aparentment hi ha un tall i comença el se-

gon grup, "l'heura del Desig". S'hi produeix una progressió pel que fa al nombre dels poemes però conservant el número 5 ara en un múltiple, el 10. "Quin aixopluc..." hi queda despenjat d'aquesta matemàtica de base 5 i és aquest el motiu que ens permet de connectar-lo amb el primer bloc i alhora amb el seu propi grup.

En conclusió aquest nou-premiat poemari de Jaume Pérez Montaner ens estableix com a lectors en un indret entre l'ombra i la llum, entre la mort i la vida, en una ombra de vida que és l'essència mateixa de l'heura, símbol de l'amor que no coneix la separació (estima les persones, la terra, etc.), que s'adherix amb constància a les parets mitjançant *arrels* aèries i que amb dos tipus de fulles, unes estèrils i d'altres fèrtils, com el mateix sentir de Montaner en-

tre la vida i la mort, entre el temps i el no-temps, brolla, com la seua poesia, allà on troba un suport per als seus garfis, fent un tapís contínuo sense talls.

1 **L'Heura del Desig** de Jaume Pérez Montaner, Premi "Rois de Corella". Fernando Torres, ed. València 1985.

2 **L'Adveniment de l'Odi** de Jaume Pérez Montaner. Edit. 3 i 4. València 1976.

3 **Deu Poemes** de J. Pérez Montaner, Rev. "Gal·locrisis", núm. 1. València 1978.

4 **Museu de Cendres**, Premi de Literatura València, Diputació de València. València 1980.

5 **Llir entre cards**, núm. 3, Febrer 1983, Facultat de Filologia-València.

6 **L'Espill**, núm. 9, València, Primavera 1981.

• LUIS QUIRANTE SANTACRUZ, és professor de Literatura a l'Institut Espanyol de Cultura a Itàlia. Realitzà la seua tesina de Llicenciatura sobre la *Festa d'Elx* que en l'actualitat es troba en premsa. Va participar l'any 1.983 al II Congrés Internacional de Teatre Medieval: Viterbo, Itàlia. Té diversos articles publicats sobre el tema.

• JESUS-FRANCESC MASIP (Tortosa, 1.958). Llicenciat en Història de l'Art i professor de l'Institut d'Experimentació Teatral (Universitat de Barcelona). Memòria de Llicenciatura sobre el drama assumpcionista medieval (Premi Extraordinari 1.982). Prepara la tesi doctoral sobre el *Misteri d'Elx*. Muntatges amb el Grup de Teatre de l'I.E.T.: *Mostra del Teatre Profà Medieval* (1.983) i *Lo Canonge Ester convida festes* (1.984). Ponències a diversos congressos i festivals de teatre. Llibres: *Teatre religiós medieval als Països Catalans* (1.984), Literatura popular pre-industrial: *El Romancer i el Misteri d'Elx* (1.985), *Edició crítica de la "Comèdia famosa de Santa Bàrbara (1.617) de Francesc Vicenç Garcia* (en premsa). Articles especialitzats a diverses revistes de Barcelona, Madrid, Sitges, Tortosa, Lleida, etc.

• EVA PEYDRÓ I SANZ (València, 1.962) i ANNA RODRIGO I MANCHO (Foios, 1.962). Llicenciades en Filologia Catalana i Hispànica, respectivament, per la universitat de València.

• GEMMA LLUCH (Port de Sagunt, 1.958). Li agrada Àlicia i la informàtica, també Valor. Dóna classes de català a un Institut de València. Ha publicat poemes a *Lletres de Canvi* i a les antologies *Brossa Nova* i *L'espai del vers jove*.

• ANTONIO RODRIGUEZ VELARTE (Madrid, 1.962). Dissenyador de joies. Premi Nacional de Disseny en Joieria, 1.984. Participà a l'exposició col·lectiva del "Círculo de Bellas Artes" 1.981.

- **PEPA FERRÀNDEZ (Elx, 1.960)** Va estudiar Belles Arts a la Universitat de San Carles de València. Actualment dona classes en l'Escola de Pintura a l'Hort del Xocolater d'Elx. També il·lustra llibres i revistes.
- **JOAQUIM ESPINÓS I FELIPE (Alacant, 1.963)** Estudiant de COU.
- **ESTHER PUJALTE LOPEZ, i MARIA-JESUS HERNANDEZ LUCAS (Alacant, 1.968)** Estudian COU a l'Institut "Jordi Joan" d'Alacant.
- **FRANCESC PASTOR I VERDÚ (Mutxamel, 1963)**

ÍNDEX DELS NÚMEROS 1, 2, 3 i 4

ÍNDEX PER SECCIONS

Textos de Recerca

- BALAGUER PASQUAL, Enric: *Revolució burgesa i qüestió nacional a través d'"El Mòle" (1837, 1840-1841)*, núm. 3, pàgs. 51-61, 1984.
- BALDÓ, Marc: *Els novadors valencians i el fracàs de la renovació universitària*, núm. 2, pàgs. 31-45, 1984.
- CASTAÑO I GARCIA, Joan: *Una classificació dels malnoms il·licitans*, núm. 2, pàgs. 47-60, 1984.
- CASTAÑO I GARCIA, Joan: *Aproximació al refranyer de la Festa d'Elx*, núm. 4, pàgs. 13-27, 1985.
- CASTILLEJOS, Andreu: *Aproximació a Antoni Bru*, núm. 3, pàgs. 13-16, 1984.
- COLOMINA I CASTANYER, Jordi: *El parlar de la Marina Alta*, núm. 4, pàgs. 37-54, 1985.
- ESCRIVÀ, Vicent: *Una anàlisi poemàtica del "fet poètic d'ara"*, núm. 2, pàgs. 61-82, 1984.
- FERRANDO, Antoni: *Evocació d'una festa d'agermanament: Homenatge als neotrobadors catalans*, núm. 4, pàgs. 55-66, 1985.
- GARCIA DIEZ, Enrique: *Exorcismes de costa a costa: una ullada retrospectiva a la Generació Beat*, núm. 4, pàgs. 85-91, 1985.
- MARALDES, Josep: *Aproximació a Antoni Bru*, núm. 3, pàgs. 17-21, 1984.
- MARCO MOLINA, Joan Antoni: *La utilitat dels topònims: el cas de la Serra de Santa Pola*, núm. 4, pàgs. 29-35, 1985.
- MAS I MIRALLES, Antoni: *Aproximació a l'estudi del trobo a Santa Pola*, núm. 1, pàgs. 13-40, 1983.
- RUIZ TORRES, Pedro: *L'anàlisi microhistòrica i la Història com a ciència: durant la crisi de l'Antic Règim*, núm. 2, pàgs. 15-29, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *Mr. Poe i la filosofia de la composició poemàtica*, núm. 3, pàgs. 63-72, 1984.
- SANCHIS, Vicent: *Notícia d'Artur Perucho*, núm. 1, pàgs. 41-50, 1983.
- SERRANO I JAEN, Joaquim: *El temps dels senyors: la vila d'Elx entre dues conjuntures històriques (1262-1855): Algunes notes*, núm. 3, pàgs. 23-49, 1984.

- SIRERA, Josep Lluís: *Sobre les dificultats de fer teatre al Sud del País Valencià. Reflexions d'un home del "centre"*, núm. 4, pàgs. 51-59, 1983.
- SIRERA, Rodolf: *Sobre l'escriptura teatral*, núm. 4, pàgs. 67-83, 1985.
- YBARRA, Josep Antoni: *Algunes reaccions front a la crisi econòmica*, núm. 3, pàgs. 73-80, 1984.

Textos Literaris

- ASHBERY, John: *Dos poemes* (Trd. José Antonio Álvarez i Josep Manuel Escolano), núm. 4, pàgs. 117-124, 1985.
- AVINENT, Juli: *Un conte cruel*, núm. 2, pàgs. 110-111, 1984.
- BALLESTER, Josep: *Quatre poemes*, núm. 2, pàgs. 94-97, 1984.
- BLASCO, Josep Manuel: *Quatre poemes*, núm. 3, pàgs. 86-91, 1984.
- BLASCO, Ricard: *El sequici d'Orfeu*, núm. 1, pàgs. 63-76, 1983.
- BOSCH PASQUAL, Alfred: *Solutio perfecta*, núm. 1, pàgs. 89-96, 1983.
- CONILL, Josep Joan: *Quatre poemes*, núm. 1, pàgs. 77-80, 1983.
- CUMMINGS, E.E.: *Set poemes*, (Trd. Isabel Robles i Jaume Pérez Montaner), núm. 1, pàgs. 81-88, 1983.
- DIVERSOS AUTORS: *L'inconformisme americà als anys 50: Antologia poètica*. (Trd. Antoni Parada), núm. 4, pàgs. 105-115, 1985.
- LAWRENCE, D. H.: *Dos poemes* (Trd. Víctor Soler), núm. 2, pàgs. 85-93, 1984.
- MARTÍNEZ I SÀEZ, Miquel: *Una experiència de recull popular: la Vila Joiosa (La Marina Baixa)*, núm. 4, pàgs. 95-104, 1985.
- MORATÓ, Irene: *Quatre poemes*, núm. 2, pàgs. 98-101, 1984.
- ROIG, M. Glòria: *Aniversari*, núm. 3, pàgs. 83-85, 1984.
- VILARDELL, Miquel: *Han condemnat a mort un suïcida*, núm. 2, pàgs. 102-109, 1984.
- Ressenyes
- AVINENT, juli: *La ruta de l'heura*, núm. 4, pàgs. 152-153, 1985.
- BALLESTER, Josep: *Exposició de silencis*, núm. 2, pàgs. 115-116, 1984.
- BALLESTER, Josep: *Jordi de Sant Jordi: entre el classicisme i la modernitat*, núm. 4, pàgs. 149-151, 1985.
- BENET I FERRANDO, J. Vicent: *El rèquiem i l'epopeia*, núm. 2, pàgs. 116-119, 1984.
- CANTAVELLA, Rosanna: *Moby dick: el fat blanc*, núm. 3, pàgs. 98-102, 1984.
- CANTAVELLA, Rosanna: *Moros o cristians*, núm. 4, pàgs. 127-129, 1985.
- COVES, Maite: *Lilàs de ciutat*, Víctor Soler, núm. 3, pàgs. 95-97, 1984.
- ELIAS, Joan Ignasi: *Luis Buñuel i els àngels exterminadors*, núm. 1, pàgs. 102-104, 1983.
- MIRALLES, Remei: *Arnau, de Rodolf Sirena*, núm. 3, pàgs. 102-104, 1984.
- MONTESINOS, Àngel: *Futur imperfecte: la vida o exercici per a veu, el darrer llibre de Marc Granell*, núm. 4, pàgs. 132-138, 1985.
- PEREZ I SALDANYA, Manuel: *L'obra poètica de Joan M. Puigvert*, núm. 1, pàgs. 99-101, 1983.
- PRATS, Antoni: *Les "opera prima" de Manuel Joan i Arinyó*, núm. 2, pàgs. 119-124, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *Anne Sexton, la dona sense pell*, núm. 3, pàgs. 97-98, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *L'ironia. La contraddizione consentita, de Marina Mizzau*, núm. 4, pàgs. 154-156, 1985.
- SAN ABDON, Josep Manuel: *Benzina*, núm. 2, pàgs. 124-125, 1984.

SANSANO I BELSO, Biel: *Antoni Bru i Gómez, un oblit més*, núm. 2, pàgs. 125-128, 1984.

SANSANO I BELSO, Biel: *Números de Rabal de Lletres*, núm. 3, pàgs. 104-105, 1984.

SANSANO I BELSO, Biel: *El tenorio de Alsabares, a l'abast*, núm. 4, pàgs. 129-132, 1985.

SEBASTIAN I MUÑOZ, Enrien: *El collar maragdi, un rept*, núm. 4, pàgs. 143-146, 1985.

TORRE, Antoni de la: *Miscel·lània Homenatge a en Manuel Sanchis Guarner*, núm. 4, pàgs. 146-149, 1985.

VERA, Joan Manuel: *Carles Cano: l'afany de no créixer*, núm. 4, pàgs. 139-142, 1985.

Els Sopars d'En Baena

BRU, Antoni: *La Xúmbala*, núm. 4, pàgs. 160-161, 1985.

CAMPELLO, Joan: *Discurs del 8é. sopar*, núm. 4, pàgs. 163-164, 1985.

DIAZ I GARCIA, Empar: *Discurs del 3r. sopar*, núm. 3, pàgs. 112-115, 1984.

JAÉN I URBAN, Gaspar: *Romanç dels Sopars d'En Baena (discurs del 5é. sopar)*, núm. 3, pàgs. 116-121, 1984.

MARALDÉS, Josep: *Discurs del 1r. sopar*, núm. 2, pàgs. 132-134, 1984.

MERTÍ I CASANOVA, Joan Carles: *Oda als Sopars d'En Baena*, núm. 3, pàgs. 109-110, 1984.

MORENO RUIZ, Juli: *Els Sopars d'En Baena*, núm. 2, pàgs. 128-129, 1984.

MORENO I RUIZ, Juli: *Regament dels afamats "Sopars d'En Baena"*, núm. 2, pàgs. 129-130, 1984.

MORENO I RUIZ, Juli: *Els sopars i la història (Discurs del sopar inaugural)*, núm. 2, pàgs. 130-132, 1984.

MORENO I RUIZ, Juli: *Discurs del 6é. sopar*, núm. 4, pàgs. 159-160, 1985.

PELLIN I CATALÀ, Enric: *Discurs del 2n. sopar*, núm. 3, pàgs. 110-111, 1984.

YBARRA, Josep Antoni: *Discurs del 4t. sopar*, núm. 3, pàgs. 115-116, 1984.

WILSON, Frances Ann: *Discurs del 7é. sopar*, núm. 4, pàgs. 161-163, 1985.

INDEX ALFABÈTICS D'AUTORS

ÀLVAREZ, Jose Antonio: (vegeu ASHBERY, John)

ASHBERY, John: *Dos poemes* (Trd. José Antonio Álvarez i Josep Manuel Escolano), núm. 4, pàgs. 117-124, 1985.

AVINET, Juli: *Un conte cruel*, núm. 2, pàgs. 110-111, 1984.

AVINENT, Juli: *La ruta de l'heura*, núm. 4, pàgs. 152-153, 1985.

BALAGUER PASQUAL, Enric: *Revolució burgesa i qüestió nacional a través d'"El Mòle" (1837, 1840-1841)*, núm. 3, pàgs. 51-61, 1984.

BALDÓ, Marc: *Els novadors valencians i el fracàs de la renovació universitària*, núm. 2, pàgs. 31-45, 1984.

BALLESTER, Josep: *Quatre poemes*, núm. 2, pàgs. 94-97, 1984.

BALLESTER, Josep: *Exposició de silencis*, núm. 2, pàgs. 115-116, 1984.

BALLESTER, Josep: *Jordi de Sant Jordi: entre el classicisme i la modernitat*, núm. 4, pàgs. 149-151, 1985.

BENET I FERRANDO, J. Vicent: *El rèquiem i l'epopeia*, núm. 2, pàgs. 116-119, 1984.

BLASCO, Josep Manuel: *Quatre poemes*, núm. 3, pàgs. 86-91, 1984.

BLASCO, Ricard: *El seguici d'Orfeu*, núm. 1, pàgs. 63-76, 1983.

BOSCH PASQUAL, Alfred: *Solutio perfecta*, núm. 1, pàgs. 89-96, 1983.

- BRU, Antoni: *La Xúmbala*, núm. 4, pàgs. 160-161, 1985.
- CAMPELLO, Joan: *8é Discurs*, núm. 4, pàgs. 163-164, 1985.
- CANTAVELLA, Rosanna: *Moby Dick: el fat blanc*, núm. 3, pàgs. 98-102, 1984.
- CANTAVELLA, Rosanna: *Moros o cristians*, núm. 4, pàgs. 127-129, 1985.
- CASTAÑO I GARCIA, Joan: *Una classificació dels malnoms il·licitans*, núm. 2, pàgs. 47-60, 1984.
- CASTAÑO I GARCIA, Joan: *Aproximació al refranyer de la Festa d'Elx*, núm. 4, pàgs. 13-27, 1985.
- CASTILLEJOS, Andreu: *Aproximació a Antoni Bru*, núm. 3, pàgs. 13-16, 1984.
- COLOMINA I CASTAÑER, Jordi: *El parlar de la Marina Alta*, núm. 4, pàgs. 37-54, 1985.
- CONILL, Josep Joan: *Quatre poemes*, núm. 1, pàgs. 77-80, 1983.
- COVES, Maite: *L'il·lès de ciutat*, Víctor Soler, núm. 3, pàgs. 95-97, 1984.
- CUMMINGS, E. E.: *Set poemes* (Trd. Isabel Robles i Jaume Pérez Montaner), núm. 1, pàgs. 81-88, 1983.
- DIAZ I GARCIA, Empar: *3r. Discurs*, núm. 3, pàgs. 112-115, 1984.
- DIVERSOS AUTORS: *L'inconformisme americà als anys 50: Antologia poètica* (Trd. Antoni Parada), núm. 4, pàgs. 105-115, 1985.
- ELIAS, Joan Ignasi: *Luis Buñuel i els àngels exterminadors*, núm. 1, pàgs. 102-104, 1983.
- ESCOLANO, Josep Manuel (veure ASHBERRY, John)
- ESCRIVÀ, Vicent: *Una anàlisi poemàtica del "fet poètic d'ara"*, núm. 2, pàgs. 61-62, 1984.
- FERRANDO, Antoni: *Evocació d'una festa d'agermanament: Homenatge als neo-trobadors catalans*, núm. 5, pàgs. 55-66, 1985.
- GARCIA DIEZ, Enrique: *Exorcismes de costa a costa: una ullada retrospectiva a la Generació Beat*, núm. 4, pàgs. 85-91, 1985.
- JAEN I URBAN, Gaspar: *Romanç dels Sopars d'En Baena (5é Discurs)*, núm. 3, pàgs. 116-121, 1984.
- LAWRENCE, D. H.: *Dos poemes* (Trd. Víctor Soler), núm. 2, pàgs. 85-94, 1984.
- MARALDÉS, Josep: *1r. Discurs*, núm. 2, pàgs. 132-134, 1984.
- MARALDÉS, Josep: *Aproximació a Antoni Bru*, núm. 3, pàgs. 17-21, 1984.
- MARCO MOLINA, Joan Antoni: *La utilitat dels topònims: el cas de la Serra de Santa Pola*, núm. 4, pàgs. 29-35, 1985.
- MARTÍ I CASANOVA, Joan Carles: *Oda als Sopars d'En Baena*, núm. 3, pàgs. 109-110, 1984.
- MARTÍNEZ I SÀEZ, Miquel: *Una experiència de recull popular: la Vila Joiosa (La Marina Baixa)*, núm. 4, pàgs. 95-104, 1985.
- MAS I MIRALLES, Antoni: *Aproximació a l'estudi del trobo a Santa Pola*, núm. 1, pàgs. 13-32, 1983.
- MIRALLES, Remei: *Arnau, de Rodolf Sirera*, núm. 3, pàgs. 102-104, 1984.
- MONTESINOS, Àngel: *Futur imperfecte la vida o exercici per a una veu, el darrer llibre de Marc Granell*, núm. 4, pàgs. 132-138, 1985.
- MORATÓ, Irene: *Quatre poemes*, núm. 2, pàgs. 98-101, 1984.
- MORENO RUIZ, Juli: *Els Sopars d'En Baena*, núm. 2, pàgs. 128-129, 1984.
- MORENO RUIZ, Juli: *Reglament del afamats "Sopars d'En Baena"*, núm. 2, pàgs. 129-130, 1984.
- MORENO RUIZ, Juli: *Els Sopars i la història (Discurs inaugural)*, núm. 2, pàgs. 130-132, 1984.
- MORENO RUIZ, Juli: *Discurs del 6é. sopar*, núm. 4, pàgs. 159-160, 1985.
- PARADA, Antoni (vegeu DIVERSOS AUTORS)

- PELLIN I CATALÀ, Enric: *Discurs del 2n. sopar*, núm. 3, pàgs. 110-111, 1984.
- PÉREZ MONTANER, Jaume (vegeu CUMMINGS, E.E.)
- PÉREZ SALDANYA, Manuel: *L'obra poètica de Joan M. Puigvert*, núm. 1, pàgs. 99-101, 1983.
- PRATS, Antoni: *Les "opera prima" de Manuel Joan i Arinyó*, núm. 2, pàgs. 119-124, 1984.
- QUIRANTE SANTACRUZ, Luis: *Sobre l'origen miraculós de la Festa*, núm. 1, pàgs. 33-40, 1983.
- ROBLES, Isabel (vegeu CUMMINGS, E.E.)
- ROIG, Glòria: *Aniversari*, núm. 3, pàgs. 83-85, 1984.
- RUIZ TORRES, Pedro: *L'anàlisi microhistòrica i la Història com a ciència: Elx durant la crisi de l'Antic Règim*, núm. 2, pàgs. 15-29, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *Mr. Poe i la filosofia de la composició poemàtica*, núm. 3, pàgs. 63-72, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *Anne Sexton, la dona sense pell*, núm. 3, pàgs. 97-98, 1984.
- SALVADOR, Vicent: *L'ironia. La contraddizione consentita*, de Marina Mizzau, núm. 4, pàgs. 154-156, 1985.
- SAN ABDON, Josep Manuel: *Benzina*, núm. 2, pàgs. 124-125, 1984.
- SANCHIS, Vicent: *Notícia d'Artur Perucho*, núm. 1, pàgs. 41-50, 1983.
- SANSANO I BELSO, Biel: *Antoni Bru i Gómez, un oblit més*, núm. 2, pàgs. 125-128, 1984.
- SANSANO I BELSO, Biel: *5 números de Raval de Lletres*, núm. 3, pàgs. 104-105, 1984.
- SANSANO I BELSO, Biel: *El tenorio de Alzabares, a l'abast*, núm. 4, pàgs. 129-132, 1985.
- SEBASTIAN I MUÑOZ, Enrien: *El collar de maragdí, un repte*, núm. 4, pàgs. 143-146, 1985.
- SERRANO I JAÉN, Joaquim: *El temps dels senyors: la vila d'Elx entre dues conjetures històriques (1262-1855): Algunes notes*, núm. 3, pàgs. 23-49, 1984.
- SIRERA, Josep Lluís: *Sobre les dificultats de fer teatre al Sud del País Valencià. Reflexions d'un home del "centre"*, núm. 1, pàgs. 51-59, 1983.
- SIRERA, Rodolf: *Sobre l'escriptura teatral*, núm. 4, pàgs. 67-83, 1985.
- SOLER, Victor (vegeu LAWRENCE, D.H.)
- TORRE, Antoni de la: *Miscel·lànea Homenatge a en Manuel Sanchis Guarner*, núm. 4, pàgs. 146-149, 1985.
- VERA, Joan Manuel: *Carles Cano: l'afany de no créixer*, núm. 4, pàgs. 139-142, 1985.
- VILARDELL, Miquel: *Han condemnat a mort un suïcida*, núm. 2, pàgs. 102-109, 1984.
- WILSON, Frances Ann: *Discurs del 7é. sopar*, núm. 4, pàgs. 161-163, 1985.
- YBARRA, Josep Antoni: *Algunes reaccions front a la crisi econòmica*, núm. 3, pàgs. 73-80, 1984.
- YBARRA, Josep Antoni: *Discurs del 4rt. sopar*, núm. 3, pàgs. 115-116, 1984.

PRINCIPALS ERRATES OBSERVADES

* Per un error d'omissió no ha aparegut el primer cognom de l'autor de l'article "La utilitat dels topònims: el cas de Santa Pola." El nom complet de l'autor és: *Joan Antoni Marco Molina*.

* A l'article "El parlar de la Marina Alta" de Jordi Colomina i Castanyer:

	ON DIU	HA DE DIR
- Als paràgrafs 1, 16, 34 i a les notes 12 ^{bis} i 41	paràgraf, -s	paràgraf, -s
- Al paràgraf 3 línia 4	en val.	el val.
línia 14	paragònica	paragògica
- Al paràgraf 4 línia 5	torna [e]	torna [e]
- Al paràgraf 6 línia 3	la vocal [e]	la vocal [e]
- Al paràgraf 14 línia 7	/t/ + /d3/	/t/ + /3/
línia 23	/t + d3/	/t + 3/
- Al paràgraf 15 línia 8	bajeo	baejo
- Al paràgraf 17 línia 2	al-bādin āna	al-bādindāna
línia 10	/z/	[z]
- Al paràgraf 32 línia 6	Alcover-Moll (1931-92)	Alcover-Moll (1931: 92)
- A la nota 6 línia 5	romençada en voral	començada en vocal
- A la nota 7 línia 4	travessa	trevesa
- A la nota 12 ^{bis} , línia 3	Fontd 'En	Font d'En
- A la nota 18 línia 1	tja	tj
- A la nota 26 línia 3	despatx)	despatx, panxa)
- Després de la nota 30	30 ^{bis}	31

El text de la nota 30bis és el següent: "Sobre la hipòtesi de la reintroducció de la -r en valencià veure J. Colomina (en premsa)

* A la pàgina 117, les línies 10 i 11 hi sobren.

* A l'última pàgina, línia 9, el nom correcte és: Josep Antoni Sansano i Belso.

Acció Cultural del País Valencià

Castelló: 964/23 75 18 **València:** 96/351 17 29 **Alacant:** 965/20 56 67 **Alcoi:** 965/54 29 30 (de 5 a 8 vesprada)

EDITORIAL TRES I QUATRE

Boccatto di cardinali

Ofelia Dracs

La Unitat, 100

Un recull d'històries gastronòmiques contades durant un àpat celebrat pel Papa Alexandre VI, enmig de la Roma violenta i sensual dels Borja.

L'americà que estimava Moby Dick

Xavier Moret

La Unitat, 101

En una apassionant història d'espies, l'autor barreja el KGB, l'amor, la CIA, Melville, el Gaddafi...tot al voltant d'una planta petrolífera de la costa tarragonina.

L'ocell

Ricard Creus

La Unitat, 102

PREMI OCTUBRE, 1985

Una història d'amor submergida a la Guerra d'Espanya. Una història, plena de tendresa i feta de mirades, d'esperes, d'encontres i de cartes falsejades.

Àmfora grega

Jordi Pàmias

Poesia, 43

PREMI OCTUBRE, 1985

Pròleg d'Isidor Cònsul. Un recull de versos que transpua la profunditat i el classicisme d'un poeta lleidatà definitivament consagrat.

Editorial Tres i Quatre

Pérez Bayer, 7. 46002 València

Telèfon 352 91 10

sēneca
libros llibres

capitán lagier, 2 (antes pío XII)
teléfono 45 39 20 - elche

libreria
Aula

Llavador, 3 — Tel. 40 11 29

CREVILLEN T

Al i Tru C
LIBRERIA

Passeig Francos Rodríguez, 5
ELX Tel. 45 38 64

EL LLIBRE COM A
VEHICLE DE CULTURA

Ja hem editat més de 500 pàgines de **la rella**. ENS CAL EL TEU AJUT PER A SEGUIR AVANÇANT en la recuperació de la nostra cultura i del nostre País. **La rella** sols pot continuar amb les vostres subscripcions.

Ens calen 500 subscriptors per als números 5, 6, 7 i 8 de la rella

SISTEMES DE PAGAMENT:

- Ingress de 2.000 pessetes al número de compte corrent 816-8 de la Caixa d'Estalvis Provincial d'Alacant, oficina 65 sita en al c/. P. Juan Perpiñan, Elx, a nom de Josep Antoni Sansano i Belso. Envieu-nos resguard o fotocòpia de l'ingrés junt amb el vostre nom i adreça en MAJÚSCULES.
- Gir postal a: Josep Antoni Sansano i Belso, c/. Genaro Calatayud, núm. 34, 1er pis, 03065 ELX.
- Omplint aquesta butlleta de domiciliació bancària i enviant-nos-la:

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ:

Nom i cognoms: _____

Adreça: _____ Població: _____

se suscriu a **la rella**, mitjançant el pagament de l'import corresponent. L'abonament es realitzarà per domiciliació bancària.

la rella. Apartat de correus, 1315, València.

c/. Victoria, 135, Santa Pola.

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA:

Nom i cognoms: _____

Senyor director de: _____ Agència: _____

Li agrairé que, amb càrrec al meu compte/libreta núm. _____ atenguen el rebut que anualment els presentarà **la rella**, per al pagament de la meua subscripció a aquesta publicació.

Atentament,

(Signatura)